

HAASTATTELUOPAS HAMILTONIN DEPRESSION ARVIINTIASTEIKOLLE (SIGH-D)

Janet B.W. Williams, D.S.W.

Tämä asiakirja toimii haastatteluoppaana Hamiltonin depression arviointiasteikolle (Hamilton, Max: A rating scale for depression. *J Neurol Neurosurg Psychiat* 23:56-61, 1960). Asteikon peruskäsitteet on otettu vähäisin muutoksin: ECDEU Assessment Manual (Guy, William, *ECDEU Assessment Manual for Psychopharmacology*, Päivitetty 1976, DHEW Publication No. (ADM) 76-338). Luotettavuustutkimus SIGH-D:stä löytyy julkaisusta (Williams JBW: haastatteluopas Hamiltonin depression arviointiasteikolle. *Archives of General Psychiatry* 45:742-747, 1988).

Copyright ©1988, 1992, 1996. Kaikki oikeudet pidätetään. Lupa kopiointiin myönnetään tutkijoille ja klinikoille.

Lisätietoja antaa: Dr. Williams, New York State Psychiatric Institute, Unit 60, 1051 Riverside Drive,
New York, New York 10032

DEPRESSIOLLE LUONTEENOMAISISTA OIREISTA KOOSTUVA LOMAKE, KLIINIKON ARVIINTI (IDS-C)

Rush, A.J., Gullion, C.M., Basco, M.R., Jarrett, R.B. ja Trivedi, M.H. Depressiolle luonteenomaisista oireista koostuva lomake (IDS): Psychometric properties. *Psychological Medicine*, 26:477-486, 1996.

OHJEITA HAASTATTELIJOILLE:

Jokaisen kohdan ensimmäinen kysymys (lihavoitu teksti) tulisi kysyä juuri kuten se on kirjoitettu. Annettuja lisäkysymyksiä voi käyttää silloin, kun tarkempi tutkiminen tai oireiden selkeyttäminen on tarpeen. Sinun tulisi kysyä kunkin kohdan kysymyksiä, kunnes olet saanut tarpeeksi tietoa kohdan luotettavaan arviointiin. Joissakin tapauksissa saatat joutua tekemään myös omia lisäkysymyksiä saadaksesi tarvittavan tiedon. Toisissa kohdissa saatat huomata, että olet jo kysynyt joistain oireista eli riittää, kun vahvistat tiedon potilaalle (esim. "Sanoit, että..."), teet arvion ja jatkat eteenpäin. Jokaisen kysymyksen perusteella saat tarpeeksi tietoa oireen voimakkuudesta ja yleisyydestä kyetäksesi luotettavasti arvioimaan kohdan.

Huomaa, että potilaat, joilla on kroonisia oireita, eivät kenties välttämättä kykene tunnistamaan normaalia jaksoa tai saattavat kertoa, että "masentunut" on heidän tavanomainen tilansa. Depressiota ei kuitenkaan pidä näissä tapauksissa arvioida "normaaliksi" (eli antaa arvoksi "0").

**HAASTATTELUOPAS HAMILTONIN DEPRESSION ARVIINTIASTEIKOLLE (SIGH-D)* ja
DEPRESSIOILLE LUONTEENOMAISISTA OIREISTA KOOSTUVA LOMAKE (IDS-C)
(SIGHD-IDS)**

Kenneth A. Kobakin, Janet B.W. Williamsin ja A. John Rushin kehittämä yhdistelmämittari

YLEISKATSAUS: Haluaisin kysyä sinulta muutamia kysymyksiä kuluneista seitsemästä päivästä.
**Millainen olo sinulla on ollut viime (VIIKONPÄIVÄ) lähtien? JOS AVOHOITOPOTILAS: Oletko ollut töissä?
JOS EI: Miksi et?**

**Millainen mielialasi on ollut kuluneiden seitsemän päivän aikana (verrattuna siihen kun tunnet olevasi
kunnossa)?**

Oletko ollut allapäin tai masentunut? Onneton? Toivoton? Avuton? Arvoton?

- JOS KYLLÄ: Voitko kuvailla millaiselta tämä tunne on sinusta tuntunut? Miten pahalta se tuntuu?

Oletko itkenyt ollenkaan?

Mitä ajattelet tulevaisuudesta? (optimistinen/pessimistinen) Tuntuuko olosi paremmalta, kun muut kannustavat/tukevat sinua? Tuntuuko sinusta, että asiat kohentuvat, selviävät?

**JOS MASENTUNUT: Kohentuiko mielialasi kuluneiden seitsemän päivän aikana, kun jotakin hyvää,
vaikkakin vain vähäistä, tapahtui?** Miten pitkään tämä kohentunut mieliala kesti? Oliko sellaisia asioita, joiden olisi pitänyt kohentaa mielialaasi, mutta jotka eivät sitä tehneet?

Kuinka usein kuluneiden seitsemän päivän aikana olet tuntenut (POTILAAN ILMOITTAMA TUNNE)? Joka päivä?
Koko päivän?

HAMD -KOHTA

1. Masennus (surullisuus, toivottomuus, avuttomuus, arvottomuuden tunne):

- 0 - Ei oireita
- 1 - Ilmaistiin vain kysyttäessä (*toisinaan lievää masennusta*)
- 2 - Spontaanisti ilmaistiin sanallisesti (*jatkuva masennus, lievästä kohtalaiseen*)
- 3 - Ilmaistiin nonverbaalisesti, ts. ilmeet, asento, ääni, itkuisuus (*jatkuva masennus, kohtalaisesta vakavaan*)
- 4 - KOKONAISVALTAISESTI tunnetilat ilmaistiin spontaanisti sanallisesti ja nonverbaalisesti (*jatkuva, hyvin vakava masennus, johon liittyy äärimmäistä toivottomuutta tai itkeskelyä*)

IDS-C -KOHTA

5. Mieliala (surullinen):

- 0 - Ei tunne itseään surulliseksi
- 1 - Tuntee itsensä surulliseksi alle puolet ajasta
- 2 - Tuntee itsensä surulliseksi yli puolet ajasta
- 3 - Tuntee itsensä erittäin surulliseksi lähes koko ajan

8. Mielialan reaktiivisuus:

- 0 - Mieliala kohentuu normaalitasolle ja pysyy sellaisena usean tunnin ajan, kun hyviä asioita tapahtuu
- 1 - Mieliala kohentuu, mutta henkilö ei ole normaali itsensä, kun hyviä asioita tapahtuu
- 2 - Mieliala kohentuu vain jonkin verran, kun tiettyjä erittäin toivottuja asioita tapahtuu
- 3 - Mieliala ei kohennu lainkaan edes erittäin hyvien tai toivottujen asioiden tapahtuessa

17. Näkymät (tulevaisuus):

- 0 - Suhtautuu tulevaisuuteen tavanomaisen optimistisesti
- 1 - Tulevaisuudennäkymät toisinaan pessimistisiä, mutta muut henkilöt tai tapahtumat voivat hälventää pessimismin
- 2 - Suhtautuu laajalti pessimistisesti lähitulevaisuuteen
- 3 - Suhtautuu toivottomasti itseensä/tilanteeseen missä tahansa vaiheessa tulevaisuutta

JOS SAAT YLLÄ VASTAUKSEKSI 1-4, KYSY: Miten pitkään sinusta on tuntunut tältä?

Oletko havainnut kuluneiden seitsemän päivän aikana, että masentunut olosi olisi huonontunut johonkin tiettyyn aikaan päivästä, kuten aamulla tai illalla? (JOS KYLLÄ), liittyykö tämä johonkin tiettyyn tapahtumaan/joihinkin tiettyihin tapahtumiin? Kuinka paljon huonompi olosi on - vähän vai paljon? Myös viikonloppuisin?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

9. Mielialan vaihtelu:

- 0 - Ei havaitse säännöllistä yhteyttä mielialan ja ajankohdan välillä
- 1 - Mieliala riippuu usein ajankohdasta ympäristöön liittyvien olosuhteiden vuoksi
- 2 - Suurimman osan viikkoa mieliala vaikuttaa riippuvan enemmän ajankohdasta kuin tapahtumista
- 3 - Mieliala on selvästi, ennustettavasti parempi tai huonompi tiettyyn aikaan päivittäin

Jos vastaus on 1, 2 tai 3:

9A. Onko mieliala tyypillisesti huonompi AAMULLA, ILTAPÄIVÄLLÄ vai ILLALLA? **(YMPYRÖI YKSI)**

9B. Pitääkö potilas ympäristöä syyllisenä mielialan vaihteluun? KYLLÄ tai EI **(YMPYRÖI YKSI)**

Oletko kokenut surua tai menetyksiä elämässäsi, kuten läheisen ystävän tai sukulaisen kuoleman (tai lemmikin kuoleman, menettänyt tärkeän työpaikan)? Muistatko, miltä se tuntui? Onko kuluneiden seitsemän päivän aikana kokemasi surullisuus tai alakuloisuus samanlaista kuin mitä silloin tunsit? (JOS EI) Miten se eroaa siitä?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

10. Mielialan laatu:

- 0 - Mieliala vastaa lähes täysin tunteita, joita menetys herättää, tai on häiriintymätön
- 1 - Mieliala vastaa laajalti menetykseen liittyvää surullisuutta, vaikka se voi olla selittämätöntä, siihen voi liittyä enemmän ahdistusta tai se voi olla paljon voimakkaampaa
- 2 - Alle puolet ajasta mieliala eroaa laadullisesti surullisuudesta ja on näin ollen vaikea selittää muille
- 3 - Mieliala eroaa laadullisesti surullisuudesta lähes koko ajan

Oletko soimannut itseäsi kuluneiden seitsemän päivän aikana, tuntenut tehneesi asioita väärin tai pettäneesi muiden luottamuksen? JOS KYLLÄ: Mitä olet ajatellut? Onko tätä tapahtunut sinulle tavanmukaista useammin?

Miten olet suhtautunut itseesi kuluneiden seitsemän päivän aikana?

Oletko havainnut itsetuntosi olleen heikko kuluneiden seitsemän päivän aikana? Millaiseksi määrittelet arvosi henkilönä verrattuna muihin?

Oletko tuntenut syyllisyyttä jostain, mitä olet tehnyt tai et ole tehnyt? Entä asioista, jotka ovat tapahtuneet kauan sitten?

Tuntuuko sinusta siltä, että sinua ikään kuin rangaistaisiin?

Oletko ajatellut itse aiheuttaneesi (TÄMÄN MASENNUKSEN) itsellesi jollain tavalla?

(Oletko kuullut ääniä tai nähnyt näkyjä kuluneiden seitsemän päivän aikana? JOS KYLLÄ: Kerro niistä minulle.)

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

2. Syyllisyydentunteet:

- 0 - Ei oireita
- 1 - Itsesyytöksiä, tuntee pettäneensä muiden luottamuksen *(tai tuntee syyllisyyttä vain tuottavuuden laskusta)*
- 2 - Tuntee syyllisyyttä tai hautoo menneitä erehdyksiä tai syntisiä tekoja *(syyllisyyden-, katumuksen- tai häpeäntunteita)*
- 3 - Nykyinen sairaus on rangaistus. Harhoja syyllisyydestä *(vakavaa, läpitunkevaa syyllisyyttä)*
- 4 - Kuulee syyttäviä tai tuomitsevia ääniä ja/tai kokee uhkaavia harhanäkyjä

16. Näkymät (oma itse):

- 0 - Pitää itseään yhtä arvokkaana ja ansiokkaana kuin muita
- 1 - Syyttää itseään tavanomaista enemmän
- 2 - On laajalti sitä mieltä, että hän aiheuttaa muille ongelmia
- 3 - Pyörittelee mielessään isoja ja pieniä puutteitaan

Oletko kuluneiden seitsemän päivän aikana kertaakaan ajatellut, että elämä ei ole elämisen arvoista? Oletko ajatellut, että kuolema olisi parempi tai toivoisit olevasi kuollut? Oletko ajatellut itsesi vahingoittamista tai tappamista?

JOS KYLLÄ: Mitä olet ajatellut?

Miten usein näitä ajatuksia tulee? Miten pitkään ne kestävät? Laaditko mielessäsi suunnitelmaa kuluneiden seitsemän päivän aikana?

Oletko ryhtynyt mihinkään toimiin yrittääksesi vahingoittaa itseäsi tai päättääksesi elämäsi?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

3. Itsemurha:

- 0 - Ei oireita
- 1 - Tuntee, ettei elämä ole elämisen arvoista
- 2 - Toivoo olevansa kuollut tai muita ajatuksia omasta mahdollisesta kuolemasta
- 3 - Itsemurha-ajatuksia tai -aikeita
- 4 - Itsemurhayrityksiä

18. Itsemurha-ajatukset:

- 0 - Ei ajattele itsemurhaa tai kuolemaa
- 1 - Tuntee, että elämä on tyhjää tai ettei se ole elämisen arvoista
- 2 - Ajattelee itsemurhaa/kuolemaa useasti viikossa useiden minuuttien ajan
- 3 - Ajattelee itsemurhaa/kuolemaa seikkaperäisesti useasti päivässä tai on tehnyt erityisiä suunnitelmia tai on yrittänyt itsemurhaa

Puhutaanpa nyt nukkumisesta. Mihin aikaan yleensä menit nukkumaan ja heräsit ennen kuin tämä alkoi?

Mihin aikaan olet nukahtanut ja herännyt kuluneiden seitsemän päivän aikana?

Onko sinulla ollut nukahtamisvaikeuksia alkuyöstä? (Kuinka nopeasti olet nukahtanut sen jälkeen, kun olet mennyt sänkyyn?)

Kuinka monena yönä kuluneiden seitsemän päivän aikana sinulla on ollut nukahtamisvaikeuksia?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

4. Nukahtamisvaikeudet (Initiaalinen insomnia):

- 0 - Ei nukahtamisvaikeuksia
- 1 - Satunnaisia nukahtamisvaikeuksia (ts. 1/2 tuntia tai enemmän, 2-3 yönä)
- 2 - Jokaöisiä nukahtamisvaikeuksia (ts. 1/2 tuntia tai enemmän, 4 yönä tai useammin)

1. Nukahtaminen:

- 0 - Nukahtaminen ei koskaan kestä enempää kuin 30 minuuttia
- 1 - Nukahtaminen kestää vähintään 30 minuuttia alle puolet ajasta
- 2 - Nukahtaminen kestää vähintään 30 minuuttia yli puolet ajasta
- 3 - Nukahtaminen kestää yli 60 minuuttia yli puolet ajasta

Oletko kuluneiden seitsemän päivän aikana heräillyt keskellä yötä? JOS KYLLÄ: Nousetko sängystä? Mitä teet? (Käytkö vain vessassa?)

Kun menet takaisin sänkyyn, pystytkö nukahtamaan heti uudestaan?

Kuinka kauan pysyt hereillä?

Monenako yönä kuluneiden seitsemän päivän aikana sinulla on ollut näitä vaivoja?

(JOS EI UNETTOMUUTTA) Onko unesi ollut rauhatonta tai levotonta joinakin öinä?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

5. Katkonainen nukkuminen:

- 0 - Ei vaikeuksia
- 1 - Kertoo olleensa rauhaton ja levoton öisin (tai toisinaan, ts. häiriöitä 2-3 yönä, 1/2 tuntia tai enemmän)
- 2 - Heräilee öisin – nousee sängystä (muuten kuin vessaan), (usein, ts. häiriöitä 4 yönä tai useammin, 1/2 tuntia tai enemmän)

2. Unettomuus keskellä yötä:

- 0 - Ei herää öisin
- 1 - Levotonta, kevyttä unta, herää harvoin
- 2 - Herää vähintään kerran yössä, mutta nukahtaa helposti uudelleen
- 3 - Herää useammin kuin kerran yössä ja pysyy hereillä 20 minuuttia tai pidempään yli puolet ajasta

Mihin aikaan olet kuluneiden seitsemän päivän aikana herännyt aamuisin?

JOS AIKAISIN: Käytitkö herätyskelloa vai heräsitkö itsestäsi? Mihin aikaan yleensä heräät (siis silloin, kun olet kunnossa)?

Kuinka monena aamuna kuluneiden seitsemän päivän aikana olet herännyt aikaisin?

Pystytkö nukahtamaan uudelleen?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

6. Varhainen herääminen (Terminaalinen insomnia):

- 0 - Ei vaikeuksia
- 1 - Herää aikaisin aamusta, mutta nukahtaa uudelleen (*toisinaan, ts. 2-3 yönä, 1/2 tuntia tai enemmän*)
- 2 - Ei pysty nukahtamaan uudelleen, jos nousee sängystä (*usein, ts. häiriöitä 4 yönä tai useammin, 1/2 tuntia tai enemmän*)

3. Unettomuus varhain aamulla:

- 0 - Yli puolet ajasta herää enintään 30 minuuttia aiemmin kuin pitäisi
- 1 - Yli puolet ajasta herää yli 30 minuuttia aiemmin kuin pitäisi
- 2 - Yli puolet ajasta herää vähintään tuntia aiemmin kuin pitäisi
- 3 - Yli puolet ajasta herää vähintään kahta tuntia aiemmin kuin pitäisi

Miten monta tuntia olet keskimäärin nukkunut 24 tunnin jaksoa kohden kuluneiden seitsemän päivän aikana, päiväunet mukaan lukien? Onko se sinulle normaali määrä? Mikä on pisin aika, jonka olet nukkunut kuluneiden seitsemän päivän aikana 24 tunnin jaksolla?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

4. Hypersomnia:

- 0 - Ei nuku enempää kuin 7-8 tuntia/yö, ilman päiväunia
- 1 - Ei nuku enempää kuin 10 tuntia 24 tunnin jaksoa kohden (päiväunet mukaan lukien)
- 2 - Ei nuku enempää kuin 12 tuntia 24 tunnin jaksoa kohden (päiväunet mukaan lukien)
- 3 - Nukkuu enemmän kuin 12 tuntia 24 tunnin jaksoa kohden (päiväunet mukaan lukien)

Miten olet viettänyt aikaasi kuluneiden seitsemän päivän aikana (kun et ole tehnyt töitä)?

Onko se sinulle normaalia?

Onko se kiinnostanut sinua (SE, MITÄ OLET TEHNYT), vai tuntuuko sinusta, että sinun pitää pakottaa itsesi siihen?

Miten kuvaisit kiinnostuksesi tasoa ja motivaatiotasi jokapäiväisten toimiesi hoitamisessa?

Oletko lakannut tekemästä jotain, mitä ennen tapasit tehdä? (Entä harrastukset?) JOS KYLLÄ: Miksi?

Montako tuntia suunnilleen teet päivittäin asioita, jotka kiinnostavat sinua?

Odotatko mitään innokkaasti?

Onko sinulla ollut yhtään hauskaa kuluneiden seitsemän päivän aikana? (JOS EI) Onko ollut mitään, mistä olisit nauttinut (ateria, elokuva, ajanvietto ystävien kanssa)? **(JOS KYLLÄ)** Nautitko siitä samalla tavalla kuin yleensä?

JOS TYÖSKENTELEE (KOTONA TAI KODIN ULKOPUOLELLA): Oletko saanut tehdyksi yhtä paljon (töitä) kuin mihin tavallisesti pystyt?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

7. Työ ja muu toiminta:

- 0 - Ei vaikeuksia
- 1 - Toimiin, työhön tai harrastuksiin liittyvää väsymystä tai huonovointisuutta. Ajatuksia ja tunteita kykenemättömyydestä (*lievää kiinnostuksen tai mielihyvän vähentymistä; ei selvää toimintakyvyn heikentymistä*)
- 2 - Mielenkiinnon menettäminen toimintaan, harrastuksiin tai työhön – potilaan suora ilmoitus, tai ilmenee epäsuorasti välinpitämättömytenä, päättämättömytenä ja epäröintinä (*potilas tuntee, että hänen on pakotettava itsensä työhön tai muihin toimintoihin; kiinnostuksen, mielihyvän tai toimintakyvyn selvää vähentymistä*)
- 3 - Vähennemistä toimintoihin käytetyssä ajassa tai toiminnan tuottavuuden laskua (*kiinnostuksen, mielihyvän tai toimintakyvyn erittäin selvää vähentymistä*)
- 4 - Lopettanut työnteon nykyisen sairauden takia (*potilas ei pysty työskentelemään tai hoitamaan ensisijaisia tehtäviään sairauden vuoksi ja on menettänyt kiinnostuksensa kokonaan*)

19. Osallistuminen:

- 0 - Ei muutosta tavanomaiseen kiinnostukseen muita ihmisiä ja toimintaa kohtaan
- 1 - Havaitsee aikaisempien kiinnostuksen kohteiden/toimintojen vähentymisen
- 2 - Havaitsee, että jäljellä on vain pari entistä kiinnostuksen kohdetta
- 3 - Aiemmin harrastettu toiminta ei käytännöllisesti katsoen kiinnosta

21. Mielihyvää/Nautinto (poislukien seksuaalinen toiminta):

- 0 - Osallistuu mielihyvää tuottaviin toimiin ja saa niistä nautintoa tavanomaiseen tapaan
- 1 - Ei koe tavanomaista nautintoa mielihyvää tuottavista toimista
- 2 - Saa harvoin mielihyvää mistään toiminnasta
- 3 - Ei pysty tuntemaan mielihyvää/nautintoa mistään

Millainen keskittymiskyky on ollut kuluneiden seitsemän päivän aikana? Pystyitkö keskittymään siihen, mitä olit tekemässä (kuten lukemiseen tai television katsomiseen)? Huomasitko, että pienten päätösten tekeminen oli vaikeampaa kuin tavallisesti (mitä pukea päälle, mitä syödä, mitä katsoa televisiosta)?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

15. Keskittyminen/Päätöksenteko:

- 0 - Ei muutosta tavanomaisessa kyvyssä keskittyä ja tehdä päätöksiä
- 1 - Tuntee itsensä toisinaan päättämättömäksi tai havaitsee, että tarkkaavaisuus vaihtelee usein
- 2 - Joutuu suurimman osan ajasta ponnistelemaan keskittääkseen huomionsa tai tehdäksään päätöksiä
- 3 - Ei pysty keskittymään tarpeeksi hyvin voidakseen lukea tai ei pysty tekemään edes vähäisiä päätöksiä

Ovatko ajattelusi, puheesi tai liikkumisesi hidastuneet kuluneiden seitsemän päivän aikana? Ovatko muut maininneet asiasta?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

ARVIOINTI AINOASTAAN HAASTATELUN AIKAISTEN HAVAINTOJEN PERUSTEELLA**ARVIOINTI HAASTATELUN AIKAISTEN HAVAINTOJEN JA POTILAAN OMAN KERTOMAN PERUSTEELLA**

8. Retardaatio (ajattelun ja puheen hitaus, heikentynyt keskittymiskyky, heikentynyt motorinen toiminta):

- 0 - Normaali puhe ja ajattelu
- 1 - Lievä retardaatio haastattelun aikana (*tai lievä psykomotorinen retardaatio*)
- 2 - Ilmeinen retardaatio haastattelun aikana (*ts. jonkin verran vaikeuksia haastattelussa, huomattavia taukoja ja kohtalaista ajattelun hitautta*)
- 3 - Haastattelu vaikeaa (*vakavaa psykomotorista retardaatiota, haastattelu hyvin vaikeaa, hyvin pitkiä taukoja*)
- 4 - Täydellinen stupor (*äärimmäistä retardaatiota, stupor-tila, haastattelu onnistuu vain juuri ja juuri*)

23. Psykomotorinen hidastuminen:

- 0 - Normaali ajattelu-, elehtimis- ja puhenopeus
- 1 - Potilas havaitsee ajattelun hidastuneen ja äänen modulaatio on vähentynyt
- 2 - Kestää useampia sekunteja vastata useimpiin kysymyksiin, potilas kertoo ajattelun hidastuneen
- 3 - Jättää enimmäkseen vastaamatta useimpiin kysymyksiin ilman voimakasta kannustusta

<p>Oletko huomannut olevasi levoton tai liikehtiväsi hermostuneesti kuluneiden seitsemän päivän aikana? Oletko tuntenut, että sinun on mahdotonta istua paikallasi tai että sinun tarvitsee liikkua ympäriinsä?</p>	
HAMD -KOHTA	IDS-C -KOHTA
<p>ARVIOINTI AINOASTAAN HAASTATTELUN AIKAISTEN HAVAINTOJEN PERUSTEELLA</p> <p>9. Levottomuus:</p> <p>0 - Ei oireita (<i>liikehdintä normaalia</i>) 1 - Hermostunutta liikehdintää 2 - Käsien levottomuus, hiusten hypistely jne. 3 - Liikkuu ympäriinsä, ei pysy paikallaan 4 - Käsien vääntelyä, kynsien pureskelua, hiusten kiskomista, huulten pureskelua (<i>haastattelu mahdoton</i>)</p>	<p>ARVIOINTI HAASTATTELUN AIKAISTEN HAVAINTOJEN JA POTILAAN OMAN KERTOMAN PERUSTEELLA</p> <p>24. Psykomotorinen levottomuus:</p> <p>0 - Ajattelu tai elehdintä eivät ole nopeutuneet eivätkä sekavoituneet 1 - Hermostunutta liikehdintää, käsien levottomuutta, vaihtaa usein asentoa 2 - Kuvailee mielijohteitaan liikkua ympäriinsä ja osoittaa motorista levottomuutta 3 - Ei pysty istumaan paikallaan. Kävelee ympäriinsä joko luvalla tai luvatta</p>

<p>Oletko ollut erityisen kireä tai ärtyisä kuluneiden seitsemän päivän aikana? JOS KYLLÄ: Onko tämä tavallisesta poikkeavaa?</p> <p>Oletko ollut epätavallisen riitaisa tai kärsimätön kuluneiden seitsemän päivän aikana? Oletko havainnut suuttuvasi muille ihmisille lähes mitättömistä syistä? Enemmän kuin mikä on sinulle tavallista? Kuinka suuren osan kuluneista seitsemästä päivästä?</p> <p>Oletko tuntenut olosi erityisen ahdistuneeksi, hermostuneeksi tai kireäksi kuluneiden seitsemän päivän aikana? Kuinka suuren osan ajasta?</p> <p>Oletko murehtinut paljon pieniä turhanpäiväisiä asioita, jotka eivät yleensä häiritsisi sinua? JOS KYLLÄ: Millaisia asioita, esimerkiksi?</p>	
HAMD -KOHTA	IDS-C -KOHTA
<p>10. Psykkinen ahdistus:</p> <p>0 - Ei vaikeuksia 1 - Subjektiiivista jännittyneisyyttä ja ärtyneisyyttä (<i>lievää, satunnaista</i>) 2 - Murehtii pikkuasioita (<i>kohtalaista, aiheuttaa jonkin verran ahdistusta tai liiallista huolestumista todellisista ongelmista</i>) 3 - Aran tuntuinen asenne, näkyy kasvoilla tai puheessa (<i>vakavaa, ahdistuksesta johtuvaa toimintakyvyn heikentymistä</i>) 4 - Ilmaisee pelkonsa kyselemättä (<i>lomaannuttavia oireita</i>)</p>	<p>6. Mieliala (ärtyisä):</p> <p>0 - Ei tunne oloaan ärtyisäksi 1 - Tuntee olonsa ärtyisäksi alle puolet ajasta 2 - Tuntee olonsa ärtyisäksi yli puolet ajasta 3 - Tuntee olonsa erittäin ärtyisäksi lähes koko ajan</p> <p>7. Mieliala (ahdistunut):</p> <p>0 - Ei tunne oloaan ahdistuneeksi tai kireäksi 1 - Tuntee olonsa ahdistuneeksi/kireäksi alle puolet ajasta 2 - Tuntee olonsa ahdistuneeksi/kireäksi yli puolet ajasta 3 - Tuntee olonsa erittäin ahdistuneeksi/kireäksi lähes koko ajan</p>

Oletko yhtäkkiä tuntenut olosi erittäin pelokkaaksi ja ahdistuneeksi tai yleensä epämukavaksi?

Äärimmäisen pakokauhuseksi ilman mitään ilmeistä syytä? Onko näin käynyt kuluneiden seitsemän päivän aikana? Koska näin kävi viimeksi? Mitä tapahtui? Onko olemassa tilanteita tai asioita, joita jatkuvasti inhoat tai välttelet, koska ne ahdistavat sinua? Onko minkäänlaisia kammoja? Oletko huomannut tällaisen välttelyn lisääntyneen kuluneiden seitsemän päivän aikana?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

27. Paniikin/Fobian oireita:

- 0 - Ei paniikkikohtauksia eikä fobioireita
- 1 - Lieviä paniikkikohtauksia tai fobioita, jotka eivät yleensä muuta käyttäytymistä tai lamauta toimintakykyä
- 2 - Vakavia paniikkikohtauksia tai fobioita, jotka muuttavat käyttäytymistä, mutta eivät lamauta toimintakykyä
- 3 - Toimintakykyä lamauttavia paniikkikohtauksia vähintään kerran viikossa tai vakavia fobioita, jotka aiheuttavat täydellistä ja säännöllistä estynyttä käyttäytymistä

Kerro, onko sinulla ollut seuraavia fyysisiä oireita kuluneiden seitsemän päivän aikana. (LUE LISTA)

- GI - suun kuivuminen, ilmavaivat, ruoansulatusvaivat, ummetus, ripuli, vatsakrampit, röyhtäily, tihentynyt virtsaamisen tarve
 K-V - sydämentykytykset, päänsäryt
 RESP - hyperventilaatio, huokailu, hengenahdistus, hikoilu
 MUU - vapina, tinnitus, näön sameus, kuumat ja kylmät aallot, rintakivut

JOKAISESTA ILMOITETUSTA OIREESTA:

Kuinka paljon (OIRE) on vaivannut sinua kuluneiden seitsemän päivän aikana? (Kuinka paha se on ollut? Kuinka suuren osan ajasta, tai kuinka usein se on sinua vaivannut?)

HUOM.: ÄLÄ PISTEYTÄ OIREITA, JOTKA SELVÄSTI LIITTYVÄT ENNALTA TIEDETTYYN FYYSISEEN VAIVAAN.

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

11. Somaattinen ahdistus:

- 0 - Ei oireita
- 1 - Lieviä (*oireet esiintyvät vain harvoin, ei toimintakyvyn heikentymistä, vain pientä ahdistusta*)
- 2 - Kohtalaisia (*oireet jatkuvampia tai ne häiritsevät jonkin verran tavanomaisia toimintoja, kohtalaista ahdistusta*)
- 3 - Vakavia (*merkittävää toimintakyvyn heikentymistä*)
- 4 - Lamaannuttavia

26. Sympaattisen hermoston kiihtyminen:

- 0 - Kertoo, ettei ole ollut sydämentykytyksiä, vapinaa, näön sameutta, tinnitusta tai lisääntynyttä hikoilua, hengenahdistusta, kuumia ja kylmiä aaltoja, rintakipuja
- 1 - Edellä mainitut oireet ovat lieviä ja niitä esiintyy vain toisinaan
- 2 - Edellä mainitut oireet ovat kohtalaisia ja niitä esiintyy yli puolet ajasta
- 3 - Edellä mainitut oireet aiheuttavat toimintakyvyn heikentymisen

28. Gastrointestinaaliset oireet:

- 0 - Ei muutosta suolen tavanomaisessa toiminnassa
- 1 - Ajoittaista lievää ummetusta ja/tai lievää ripulia
- 2 - Suurimman osan aikaa ripulia ja/tai ummetusta, jotka eivät aiheuta toimintakyvyn heikentymistä
- 3 - Ummetusta ja/tai ripulia, jotka vaativat hoitoa tai aiheuttavat toimintakyvyn heikentymisen

Millainen ruokahalusi on ollut kuluneiden seitsemän päivän aikana? Entä verrattuna ruokahaluusi tavallisesti?

JOS VÄHENTYNYT: Kuinka paljon vähentynyt?

Onko sinun pitänyt pakottaa itsesi syömään?

Onko muiden pitänyt kehottaa (pakottaa) sinua syömään? (Oletko jättänyt joitakin aterioita väliin?)

Oletko huomannut syöväsi enemmän kuin yleensä? Päivittäin? Oletko huomannut syöväsi enemmän aterioilla? Oletko huomannut syöväsi enemmän aterioiden välillä? Oletko tuntenut halua ahmia? Onko sinulla ollut ahmimiskausia?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

12. Gastrointestinaaliset somaattiset oireet:

- 0 - Ei oireita
- 1 - Ruokahalu kadonnut, mutta syö oma-aloitteisesti (*ruokahalu jonkin verran vähentynyt*)
- 2 - Vaikeuksia syödä kehottamatta (*tai ruokahalu vähentynyt merkittävästi, tarvitsi potilaan pakottaa itsensä syömään tai ei*)

11. Ruokahalu (vähentynyt):

- 0 - Ei muutosta tavanomaiseen ruokahaluun
- 1 - Syö hieman harvemmin ja/tai vähemmän kuin tavallisesti
- 2 - Syö paljon vähemmän kuin tavallisesti, syöminen vaatii henkilökohtaista ponnistelua
- 3 - Syö harvoin 24 tunnin jaksolla, syöminen vaatii äärimmäistä henkilökohtaista ponnistelua tai kehotuksia muilta

12. Ruokahalu (kasvanut):

- 0 - Ei muutosta tavanomaiseen ruokahaluun
- 1 - Tuntee tarvetta syödä useammin kuin tavallisesti
- 2 - Syö säännöllisesti useammin ja/tai enemmän kuin tavallisesti
- 3 - Tuntee halua ylensyödä aterioilla ja niiden välillä

Arvioi vain 11 TAI 12 (ei molempia)

Kuinka energinen olet ollut kuluneiden seitsemän päivän aikana?

JOS ENERGIA VÄHISSÄ: Oletko ollut väsynyt? (Kuinka suuren osan ajasta? Kuinka pahasti?)

Onko sinulla kuluneiden seitsemän päivän aikana ollut särkyjä tai kipuja? (Entä selkäsärkyjä, päänsärkyjä tai lihassärkyjä?)

Kuinka usein ne ovat sinua vaivanneet? Kuinka voimakasta se on ollut?

Onko olosi tuntunut kuluneiden seitsemän päivän aikana raskaalta, ikään kuin käsivarsissasi ja jaloissasi olisi lyijypainot? Kuinka monena päivänä? Kuinka suuren osan ajasta? Haittaavatko nämä oireet päivittäisiä toimiasi?

HAMD -KOHTA

13. Yleiset somaattiset oireet:

- 0 - Ei oireita
- 1 - Painon tunnetta raajoissa, selässä tai päässä. Selkäsärkyä, päänsärkyä, lihassärkyä. Voimattomuutta ja väsymistä (*jonkin verran tavallista vähemmän energiaa, lievää ajoittaista voimattomuutta tai lihaskipua/painon tunnetta*)
- 2 - Selkeitä oireita (*jatkuvaa, merkittävää voimattomuutta tai lihaskipua/painon tunnetta*)

IDS-C -KOHTA

20. Energia/Väsyminen:

- 0 - Ei muutosta tavanomaiseen energiatasoon
- 1 - Väsyä tavanomaista helpommin
- 2 - Ponnistelee henkilökohtaisesti huomattavasti ryhtyäkseen päivittäisiin toimiin tai hoitaakseen tavanomaisia päivittäisiä toimia
- 3 - Ei pysty hoitamaan suurinta osaa tavanomaisista päivittäisistä toimistaan energiavajeen vuoksi

25. Somaattiset vaivat:

- 0 - Kertoo, ettei painon tunnetta raajoissa tai kipuja
- 1 - Valittaa päänsärkyä, vatsa-, selkä- tai nivelkipuja, jotka ovat ajoittaisia eivätkä lamausta toimintakykyä
- 2 - Valittaa, että edellä mainittuja kipuja on suurimman osan aikaa
- 3 - Toimintakyvyn heikentyminen johtuu edellä mainituista kivuista

30. Lyijynraskas lamaannustila/Fyysinen energia:

- 0 - Ei koe fyysistä painon tunnetta ja fyysisen energian puutetta
- 1 - Tuntee toisinaan kausiluonteista fyysistä painon tunnetta ja fyysisen energian puutetta, mutta se ei vaikuta kielteisesti työhön, koulunkäyntiin tai toimintatasoon
- 2 - Tuntee fyysistä painon tunnetta (fyysisen energian puutetta) yli puolet ajasta
- 3 - Tuntee fyysistä painon tunnetta (fyysisen energian puutetta) suurimman osan ajasta, useita tunteja päivässä, useita päiviä viikossa

Joskus, masennuksen tai ahdistuneisuuden seurauksena, ihmiset saattavat menettää kiinnostuksensa seksiin. Millainen on ollut kiinnostuksesi seksiin kuluneiden seitsemän päivän aikana?
(En tarkoita itse seksuaalista toimintaa, vaan kysyn kiinnostuksestasi seksiin.)

Oletko ajatellut seksiä tällä viikolla?

Onko kiinnostuksessasi seksiin ollut mitään muutosta (verrattuna siihen, kun tunsit olevasi kunnossa)?
JOS KYLLÄ: Onko tämä sinulle epätavallista verrattuna siihen, kun tunnet olevasi kunnossa? (Oletko hieman vähemmän vai paljon vähemmän kiinnostunut?)

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

14. Sukupuoliset oireet (kuten sukupuolivietin katoaminen, kuukautiskierron häiriintyminen):

- 0 - Ei oireita
- 1 - Lieviä oireita (*jonkin verran tavanomaista vähemmän kiinnostusta*)
- 2 - Vakavia oireita (*paljon tavanomaista vähemmän kiinnostusta*)

22. Kiinnostus seksiin:

- 0 - Tuntee tavanomaista kiinnostusta seksiin tai saa tavanomaista nautintoa seksistä
- 1 - Tuntee lähes tavanomaista kiinnostusta seksiin tai saa jonkinlaista nautintoa seksistä
- 2 - Tuntee vain vähän halukkuutta seksiin tai saa siitä harvoin nautintoa
- 3 - Ei tunne lainkaan kiinnostusta seksiin tai saa nautintoa seksistä

Kuinka paljon olet kuluneiden seitsemän päivän aikana keskittynyt fyysisen vointisi ajattelemiseen tai siihen miten elimistösi toimii (verrattuna siihen, miten paljon tavallisesti ajattelet sitä)? (Oletko murehtinut paljon olevasi fyysisesti sairas tai sairastuvasi fyysisesti? Onko tämä todella täyttänyt ajatuksesi?)

Valitkatko paljon fyysisestä voinnistasi?

Oletko huomannut pyytäväsi apua asioissa, joista selviäisit hyvin itsekin?
JOS KYLLÄ: Esim. missä asioissa? Kuinka usein tätä on tapahtunut?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

15. Hypokondria:

- 0 - Ei oireita (*ei turhia huolenaiheita TAI täysin tyyni*)
- 1 - Itsetarkkailu (*ruumiillinen; potilaalla joitakin turhia huolia terveyteensä liittyen TAI lievästi huolestunut vakuutteluista huolimatta*)
- 2 - Pakkomielle terveydestä (*potilaalla usein liioiteltuja huolia terveydestään TAI on erittäin huolestunut siitä, että hänellä on jokin tietty sairaus, lääkäreiden vakuutteluista huolimatta*)
- 3 - Jatkuvia vaivoja, avunpyyntöjä jne. (*potilas on varma siitä, että hänellä on jokin fyysinen ongelma, jota lääkärit eivät pysty vahvistamaan; liioiteltua tai epärealistista huolestumista omasta ruumiista ja fyysisestä terveydestä*)
- 4 - Hypokondrisia harhoja (*ts. tuntee ruumiinosien rappeutuvan tai mätänevän; esiintyy harvoin avohoitopotilailla*)

EI MITÄÄN

Oletko laihtunut sen jälkeen kun tämä (MASENNUS) alkoi? JOS KYLLÄ: Oletko laihtunut kuluneiden seitsemän päivän aikana? (Johtuiko se siitä, että olet masentunut tai allapäin?) Paljonko olet laihtunut?

JOS EI OLE VARMA: Tuntuvatko vaatteesi väljemmiltä nykyään?

Kuinka paljon painosi on muuttunut kuluneiden 15 päivän aikana?

SEURANTAVAIHEESSA: Oletko saanut painoasi yhtään nousemaan?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

16. Laihtuminen kuluneiden seitsemän päivän aikana:

Arvioitaessa potilaan kertoman perusteella:

- 0 - Ei laihtumista tai se EI ole tapahtunut nykyisen sairauden takia
- 1 - Todennäköistä laihtumista nykyisen masennuksen takia
- 2 - Selvää laihtumista (*potilaan ilmoittamana*) masennuksen takia

13. Laihtuminen kuluneiden 15 päivän aikana:

- 0 - Ei muutoksia painossa
- 1 - Tuntee, että ikään kuin vähäistä laihtumista olisi tapahtunut
- 2 - On laihtunut kilon tai enemmän
- 3 - On laihtunut 2,5 kiloa tai enemmän

14. Lihominen kuluneiden 15 päivän aikana:

- 0 - Ei muutoksia painossa
- 1 - Tuntee, että ikään kuin vähäistä lihomista olisi tapahtunut
- 2 - On lihonut kilon tai enemmän
- 3 - On lihonut 2,5 kiloa tai enemmän

Arvioi vain 13 TAI 14 (ei molempia)

ARVIOINTI HAASTATTELUN AIKAISTEN HAVAINTOJEN PERUSTEELLA

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

17. Käsitys sairaudesta:

- 0 - Myöntää olevansa masentunut ja sairas TAI ei tällä hetkellä masentunut
- 1 - Myöntää olevansa sairas, mutta väittää syynä olevan huono ruoka, liika työnteko, virus, levontarve jne. *(Potilas kieltää sairauden, mutta hyväksyy sen, että on mahdollisesti sairas todeten esim. "Mikään ei mielestäni ole vialla, mutta muiden mielestä on.")*
- 2 - Kieltää täysin olevansa sairas *(Potilas kieltää täysin olevansa sairas todeten esim. "En ole masentunut, voin aivan mainiosti.")*

EI MITÄÄN

Onko sinusta tuntunut siltä, että muut torjuvat, vähättelevät tai arvostelevat sinua herkästi? Kuinka usein tällaista on tapahtunut? Miten reagoit siihen – oletko vihainen, alamaissa jne.? (Tiedustele reaktion voimakkuutta.) Miten tämä vaikuttaa kykyysi olla toisten kanssa kanssakäymisessä tai kykyysi suoriutua työtehtävistäsi?

HAMD -KOHTA

IDS-C -KOHTA

EI MITÄÄN

29. Ihmissuhdeherkkyys:

- 0 - Ei ole lainkaan tuntenut tulevansa herkästi toisten torjumaksi, vähättelemäksi, arvostelemaksi tai loukkaamaksi
- 1 - Tuntee toisinaan tulleensa toisten torjumaksi, vähättelemäksi, arvostelemaksi tai loukkaamaksi
- 2 - Tuntee usein tulleensa toisten torjumaksi, vähättelemäksi, arvostelemaksi tai loukkaamaksi, mutta se vaikuttaa vain lievästi sosiaaliseen/ammattilliseen toimintaan
- 3 - Tuntee usein tulleensa toisten torjumaksi, vähättelemäksi, arvostelemaksi tai loukkaamaksi, mikä johtaa sosiaalisen/ammattillisen toiminnan vähenemiseen

17-KOHTAINEN HAMILTON DEPRESSION -ASTEIKKO, PISTEET YHTEENSÄ: _____

30-KOHTAINEN IDS-ASTEIKKO, PISTEET YHTEENSÄ: _____

JOS PISTEITÄ TULI YHTEENSÄ 1, 2, 3 TAI 4 ITSEMURHAA KOSKEVASSA KOHDASSA (HAMD-ASTEIKON KOHTA 3 TAI IDS-ASTEIKON KOHTA 18), VARMISTA, ETTÄ TÄYTÄT C-SSRS-ASTEIKON.